

Lunds universitet

Språk- och litteraturcentrum

ARAK01: Arabiska

Handledare: Maria Persson

Examinator: Kerstin Eksell

Ventilerad vid seminarium den 3 juni 2013 i sal A339

LUNDS UNIVERSITET
Humaniora och teologi

Kultur i litteratur

En översättningsanalys av kulturspecifika ord

Författare: Malin Färdig

Abstract

The aim of this study is to investigate how Rooke and Booth/Alsanea have translated culture specific words in Alsanea's novel *Banat ar-Riyad*. The study focuses on three chapters from the Arabic novel and the same chapters in its Swedish and English translations. The study analyses if the translators, when translating the Arabic culture specific words found in the three chapters, have used two specific translation methods for cultural specific words found in Dickins, Hervey and Higgins (2002). The two translation methods chosen for the analysis are called *cultural transplantation* and *cultural borrowing*. The analysis focuses on ten cultural specific Arabic words and their Swedish and English translations. The result shows that Rooke and Booth/Alsanea have mostly used the method called *cultural borrowing* but when translating one of the ten words Rooke has used *cultural transplantation*. Moreover, in some cases the translators have been using other methods not presented by Dickins et al.

Keywords: Arabic, translation, culture specific, cultural transplantation, cultural borrowing

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Presentation av ämne	4
1.2. Syfte och frågeställning.....	4
1.2.1. Begreppsdefinitioner.....	5
1.3. Material	5
1.4. Teori och metod	6
1.4.1. Teori.....	6
1.4.2. Metod	7
1.5. Avgränsning.....	8
1.6. Translitterering av arabisk text	8
2. Analys	10
3. Diskussion	15
3.1. Resultat.....	15
3.2. Slutsats och sammanfattning.....	16
3.3. Vidare forskning.....	17
4. Käll- och litteraturförteckning.....	18
4.1. Primärkällor	18
4.2. Sekundärkällor	18

1. Inledning

1.1. Presentation av ämnet

När den egyptiske författaren Naguib Mahfouz fick Nobelpriset i litteratur innebar det en stor förändring i översättandet av arabisk litteratur till andra språk. Mahfouz är en mycket känd arabisk författare och i och med att han fick Nobelpriset i litteratur började hans böcker översättas, trots att det gått ungefär 50 år sedan han började skriva. Detta var första gången man organiserat översatte och framhöll en arabisk författares litteratur och var mån om att hans allra kändaste verk skulle finnas tillgängliga för läsare på andra språk än arabiska (Allen 2003: 2-3).

Översättning fungerar som en bro mellan människor för att människor från olika språk ska kunna förstå varandra. Jag läser arabiska för att jag i framtiden vill arbeta som tolk och vara den bro mellan människor som kan arabiska men inte svenska och till exempel deras läkare som kan svenska men inte arabiska. Språk har alltid intresserat och fascinerat mig och på senare år även översättning. Hur går man tillväga när man översätter mellan språk som är så olika varandra som arabiska och svenska är? Hur översätter man arabiskt kulturspecifika uttryck som *tawb*¹ till svenska?

1.2. Syfte och frågeställning

Syftet för denna uppsats är en analys av utvalda kapitel² av de svenska och engelska översättningarna av *Banāt ar-Riyād* (härefter *Banat ar-Riyad*). Det är en roman skriven av Raġā' Aṣ-Ṣāni' (härefter Rajaa Alsanea eftersom det är så hennes namn är transkriberat i översättningarna). Boken översattes 2007 från arabiska till svenska av Tetz Rooke och till engelska av Marilyn Booth och Rajaa Alsanea. I den här uppsatsen undersöks hur Rooke och Booth/Alsanea översatt kulturspecifika ord³ på arabiska till svenska/engelska. Analysen görs utifrån två strategier för översättning hämtade från Dickins et al. (2002) kallade *cultural transplantation* och *cultural borrowing*.⁴ Eftersom den sistnämnda metoden bland annat innebär att lägga till förklaringar i måltexten för kulturspecifika ord är även en del av syftet att undersöka i vilken grad översättarna valt att lägga till förklaringar.

---

¹ Traditionellt klädesplagg för män i arabiska länder. En *tawb* är lång och lössittande.

² För vilka, se avsnitt 1.5. Avgränsning.

³ För definition se avsnitt 1.2.1. Begreppsdefinitioner.

⁴ Se avsnitt 1.4.1. Teori.

Frågeställning: Har Rooke och Booth/Alsanea använt sig av de två strategier för översättning av kulturspecifika ord och begrepp som Dickins et al. presenterar i läroboken *Thinking Arabic Translation*? Hur skiljer sig deras val av översättningsstrategier åt?

Förhoppningsvis bidrar denna uppsats till ökad förståelse för hur problematiskt det är att översätta men även förståelse för det arabiska språket och hur stora skillnader som finns mellan arabiska och svenska/engelska, både kulturellt och språkligt.

1.2.1. Begreppsdefinitioner

Översättning sker från ett **källspråk** till ett **målspråk**. Eftersom texter produceras i ett sammanhang, en kulturell miljö, talar man även om **källkultur** och **målkultur**. Den text som översätts kallas **källtext** och den text som produceras vid översättning kallas **målttext**. I uppsatsen analyseras översättning av **kulturspecifika ord**, det vill säga ord och begrepp som associeras med arabisk kultur. Exempel på detta kan vara karaktärer ur arabiska böcker/filmer/tv-serier eller arabisk musik som inte är kända i någon av måltexternas kulturer eller andra ord som inte har raka motsvarigheter i svensk/engelsk kontext, exempelvis arabiskt kulturspecifika klädesplagg som redan nämnda *tawb* eller *'iqāl*.⁵ Som kommer att förklaras under 1.5. Avgränsning innefattas inte metaforer, ordspråk och talesätt som är specifika för det arabiska språket av min definition av kulturspecifika ord och begrepp eftersom det är frusna uttryck.

1.3. Material

Uppsatsens källmaterial utgörs av Rookes svenska översättning *Flickorna från Riyadh* och Booth och Alsaneas engelska översättning *Girls of Riyadh*. Alsaneas roman *Banat ar-Riyad* handlar om en kvinna som en gång i veckan skickar ut ett mail till så många saudiska mailadresser hon kan hitta. Dessa mail beskriver hur vardagen ser ut för många saudiska kvinnor. Romanen följer fyra unga kvinnor som lever i Saudiarabiens konservativa samhälle och som på olika sätt drabbas av orättvisorna mellan kvinnor och män. Alsanea berättar i ett förord till den engelska översättningen (2007: vii) att eftersom hon skrivit den arabiska utgåvan av boken på standardarabiska men blandat med olika sorters arabiska dialekter har hon gjort några ändringar i den engelska översättningen för att den engelske läsaren lättare

---

⁵ Den svarta dubbla repögla som håller huvudduken på plats.

ska kunna förstå den. Hon skriver även att hon lagt till förklaringar som hon hoppas ska kunna hjälpa den västerländske läsaren att förstå bokens kärna. Rooke skriver i sitt efterord till översättningen att ”Den svenska översättningen följer den arabiska originaltexten och är inte bearbetad eller ’förklarad’ som den engelska versionen.”. Han skriver också att han inte tagit hänsyn till dialektala variationer (2007: 335). Analysen utgår ifrån teorier och metoder hämtade ur *Thinking Arabic Translation. A course in translation method: Arabic to English* av Dickins et al. (2002). Dessa teorier och metoder behandlar översättning av arabiskt kulturspecifika ord.

1.4. Teori och metod

1.4.1. Teori

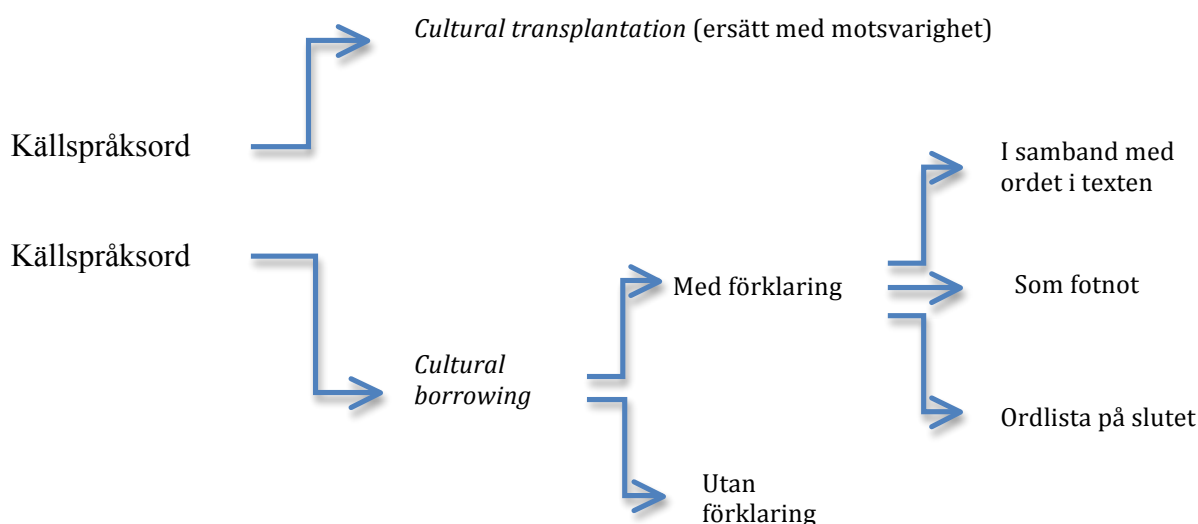
Det finns inte alltid en motsvarighet i målspråket för ett ord eller uttryck i källspråket.

Charlotte Barslund säger att ”finding solutions to those problems and successfully incorporating them into novels is one of the most rewarding and creative features of literary prose translation” (2011: 151). De översättningsstrategier som uppsatsen behandlar är hämtade ur nämnd lärobok, *Thinking Arabic Translation. A course in translation method: Arabic to English* av James Dickins, Sándor Hervej och Ian Higgins (2002). I boken presenterar Dickins et al. (2002: 32) en översättningsstrategi som de kallar ***cultural transplantation***. Den innebär att när man översätter något som är kulturspecifikt inom den kultur källtexten är författad väljer man någonting motsvarande kulturspecifikt i måltextens kultur. Om man som översättare ska översätta ett arabiskt skämt om kamelkapplöpning kan man välja att använda sig av till exempel hästkapplöpning om måltexten författas inom en kultur där det är vanligare med hästkapplöpning än med kamelkapplöpning. För att förklara *cultural transplantation* närmre har Dickins et al. använt sig av ett exempel ur en syrisk novell där ett ungt förälskat par från en fattig del av en stad blir retade av en grupp flickor från ett finare område. En av flickorna ropar ”*Qays wa Laylā*” och refererar till den olyckliga kärlekshistorien mellan paret i den kända *Laylā wa Maġnūn*. När detta översattes till engelska skrev man ”Just like Romeo and Juliet” (Dickins et al. 2002: 32) för att den engelska läsaren skulle förstå vad som menades.

Dickins et al. presenterar även en annan strategi som de kallar ***cultural borrowing*** (Dickins et al. 2002: 32-34). Denna strategi innebär att om man till exempel ska översätta det arabiska ordet *tawb* kan man transkribera det utan att förklara vad ordet betyder (Dickins et al. 2002: 32). Ett alternativ, om man som översättare vid något tillfälle tycker att det är viktigt att ha kvar ett begrepp från källtexten i måltexten men samtidigt vill göra det tydligt för läsaren

vad det är man menar, är att skriva till en kort beskrivning av vad det innebär. När specifika tekniska termer är viktiga kan man till exempel använda sig av fotnoter för att förklara dem (Dickins et al. 2002: 33). *Cultural borrowing* kan vara att, vid översättning från arabiska till svenska, transkribera namnen på de arabiska musikinstrumenten *qānūn*, *ūd* och *nāy* eftersom det inte finns någon exakt motsvarighet till dem på målspråket (Dickins et al. 2002: 33). Om man däremot har att göra med ordet *kamān* kan man skriva *'fiol'* eftersom instrumentet är detsamma i både källkulturen och målkulturen. Dickins et al. föreslår även att man kan lägga till en ordlista i slutet av boken om man översätter specifika tekniska termer (Dickins et al. 2002: 33). Där kan man förklara ord som är ständigt återkommande i boken.

De tillvägagångssätt som används vid analysen, och som tidigare i detta stycke presenterats, sammanfattas i figur 1.

Figur 1

1.4.2. Metod

Syftet är att undersöka om Rooke och Booth/Alsanea använt de båda översättningsstrategier för kulturspecifika ord och begrepp som introducerats av Dickins et al., nämligen *cultural transplantation* och *cultural borrowing* (2002: 32-34) i sina översättningar av *Banat ar-Riyad* till svenska och engelska. Som stickprov valde jag kapitel 1, 2, 3, 11, 12 och 13 för att hitta kulturspecifika ord och begrepp utifrån den definition som presenteras i avsnitt 1.2.1.

Begreppsdefinitioner. Av dessa kapitel innehöll kapitel 1, 2 och 11 kulturspecifika ord och därför är dessa utvalda att analyseras. De kulturspecifika ord och begrepp som hittats i den arabiska utgåvan presenteras först på arabiska, sedan svenska och engelska. När de sedan

analyseras och diskuteras är de arabiska orden transkriberade till latinska bokstäver enligt det system som redovisas under rubrik 1.6. Transkribering av arabisk text. I analysen presenteras de kulturspecifika orden i samma ordning som jag hittat dem i källmaterialet, det vill säga i kronologisk ordning.

1.5. Avgränsning

Uppsatsen omfattar kapitel 1, 2 och 11 i *Banat ar-Riyad* och dess svenska och engelska översättning. I analysen undersöks, med hjälp av två av de strategier som presenteras av Dickins et al., nämligen *cultural transplantation* och *cultural borrowing*, och vilka beskrivits ovan, hur Rooke och Booth/Alsanea gått tillväga vid sina översättningar. Det finns många andra vinklar att analysera utifrån men den här uppsatsen utgår ifrån dessa för att den inte ska bli alltför omfattande. Vad gäller översättning av olika typer av kulturellt specifika element presenterar Dickins et al. ytterligare fyra strategier: *exoticism*, *calque*, *communicative translation* och *transliterating names* (Dickins et al. 2002: 29-36). Dessa behandlar dock delar av översättning som denna uppsats inte fokuserar på. *Exoticism* och *calque* tillämpas vid grammatiska problem vid översättning, *communicative translation* behandlar problematiken vid översättning av till exempel hälsningsfraser och *transliterating names* handlar om hur man kan transkribera exempelvis arabiska städernas namn. *Cultural transplantation* och *cultural borrowing* är valda eftersom de är de strategier Dickins et al. presenterar som är relevanta för just kulturspecifika ord och begrepp. Endast kulturspecifika ord, som till exempel *tawb*, analyseras i uppsatsen. Kapitlen är valda genom stickprov och av de slumpmässigt valda kapitlen (kapitel 1, 2, 3, 11, 12 och 13) innehöll kapitel 1, 2 och 11 kulturspecifika ord och därför är det dessa kapitel som analyseras. Med andra ord är de kapitel som jag gått igenom men inte hittat kulturspecifika ord i uteslutna ur analysen. Metaforer, ordspråk och talesätt utelämnas ur analysen, likaså samtliga dialoger eftersom uppsatsen behandlar översättning från standardarabiska och dialogerna är skrivna på dialekt. Vid transkribering från arabiska bokstäver är kasusvokaler utelämnade såvida de inte är utskrivna i originaltexten *Banat ar-Riyad*. Eftersom inte hela boken är analyserad ger inte uppsatsen en helhetsbild av hur Rooke och Booth/Alsanea gått tillväga vid sina översättningar men den ger ett intryck av hur man kan handskas med den problematik som uppstår när man översätter kulturellt specifika ord.

1.6. Transkribering av arabisk text

I uppsatsen transkriberas arabiska bokstäver enligt följande system. Det är det system som används vid katalogisering vid Lunds universitetsbibliotek. Vid transkribering i uppsatsen tas hänsyn till så kallade solbokstäver.

أ (ء)	ʾ	ط	ṭ
ب	b	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	ṭ	غ	ġ
ج	ǧ	ف	f
ح	ḥ	ق	q
خ	ḫ	ك	k
د	d	ل	l
ذ	ḏ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	ه	h
س	s	و	w, ū
ش	š	ي	y, ī
ص	ṣ	ا	ā
ض	ḏ		

2. Analys

1

Arabiska: الكابتن ماجد⁶

Svenska: mangaseriens Kapten Majid⁷

Engelska: Captain Majed + fotnot: ”A very popular cartoon for the 1990s generation of Saudi Arabian children. Translated from Japanese, it’s a story of a boy trying to achieve his dream of becoming a football star.”⁸

Rooke har valt att inte närmare förklara vem Kapten Majid är men som svensk läsare förstår man att det är en karaktär hämtad ur en mangaserie eftersom han skrivit ”mangaseriens Kapten Majid”. Detta är *cultural borrowing* eftersom Rooke valt att transkribera karaktärens namn. För att göra det lättare för den svenske läsaren att förstå vem Kapten Majid är har Rooke lagt till ”mangaseriens”, det vill säga en förklaring i samband med texten. I den engelska översättningen har Booth/Alsanea lagt till en förklaring som fotnot. Detta är också *cultural borrowing* eftersom namnet är transkriberat men istället för att bara lägga till vilkens sorts publikation Captain Majed kommer ifrån har översättarna valt att lägga till en fotnot som förklarar varifrån karaktären är hämtad.

2

Arabiska: <<ويضرب الحب شو ببذل>>⁹

Svenska: ”Tvi för kärleken som förödmjucar så!” som Kazim al-Saher sjunger.¹⁰

Engelska: -

Alsanea har i den arabiska utgåvan av boken skrivit en rad ur en låt av den irakiske sångaren Kāzīm as-Sāhir. As-Sāhir är mycket känd i arabvärlden och hon har inte skrivit att det är hans låt hon citerar från, kanske för att hon förutsätter att man som arabisk läsare känner igen låten. I den svenska översättningen har Rooke lagt till ”som Kazim al-Saher sjunger” efter låtraden eftersom as-Sāhir inte är känd i Sverige. Genom att skriva ut att det är Kāzīm as-Sāhirs låt försöker Rooke förklara för läsaren att det är någonting hämtat ur arabisk kultur som han

---

⁶ S Al-Sāni‘, R. (2006) *Banāt ar-Riyāḍ*. Bayrūt: Dār Al-Sāqī, s. 10.

⁷ Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts, s. 12.

⁸ Alsanea, R. (2007) *Girls of Riyadh*. Övers. Alsanea, R. och Booth, M. London: Penguin Books, s. 2.

⁹ Al-Sāni‘, R. (2006) *Banāt ar-Riyāḍ*. Bayrūt: Dār Al-Sāqī, s. 12.

¹⁰ Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts, s. 14.

förutsätter att läsaren inte är bekant med, men det är inte det samma som *cultural borrowing* eftersom Kāzīm as-Sāhir inte är nämnd i källtexten. I den engelska översättningen har Booth/Alsanea valt att utesluta låtraden och det följer inte någon av de båda strategier som uppsatsen undersöker.

3

Arabiska:¹¹ بعد أن قرأت المعوذتين والإخلاص ثلاثاً مخافة الحسد

Svenska: efter att ha läst de tre korta avslutningssurorna ur Koranen som ett skydd mot avunden och avundsjukan¹²

Engelska: after reciting some verses of the Holy Qur'an to protect her from envious eyes¹³

I Koranen heter den tredje suran från slutet *al-`ihlāṣ* medan *al-mu`awwidatān* är ett gemensamt ord för de två sista surorna (*al-falaq* och *an-nās*). Rooke har valt att översätta detta tillsammans till ”de tre korta avslutningssurorna ur Koranen”. Rooke tycks förutsätta att målpubliken inte vet vad Koranens suror heter på arabiska och han har inte transkriberat deras namn utan endast skrivit att det handlar om Koranens tre sista suror och översatt att de läses som ett skydd mot avunden och avundsjukan. Till engelska är det än mindre specifikt vilka suror det handlar om eftersom Booth/Alsanea valt att översätta till ”some verses”. Varken Rooke eller Booth/Alsanea har använt sig av någon av de strategier som analysen behandlar men Rooke hämtar lite från *cultural borrowing* när han lägger till ”de tre korta avslutningssurorna” eftersom det är ett sätt att förklara för läsaren vilka suror det handlar om. Booth/Alsanea har valt att utelämna viss information för den engelske läsaren.

4

Arabiska: ¹⁴ تمسح فخذيهما وقدميهما بمزيج مبيض من الغليسرين والليمون أعدته لها والدتها

Svenska: Hon smorde in låren och benen med en blandning av glycerin och citron, som blekte huden och som hennes mamma hade gjort i ordning åt henne.¹⁵

Engelska: She rubbed her thighs, legs and feet with a whitening lotion of glycerine and lemon that her mother made for her.¹⁶

---

¹¹ Al-Sāni', R. (2006) *Banāt ar-Riyād*. Bayrūt: Dār Al-Sāqī, s. 13.

¹² Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts, s. 15.

¹³ Alsanea, R. (2007) *Girls of Riyadh*. Övers. Alsanea, R. och Booth, M. London: Penguin Books, s. 4.

¹⁴ Al-Sāni', R. (2006) *Banāt ar-Riyād*. Bayrūt: Dār Al-Sāqī, s. 20.

¹⁵ Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts, s. 21.

¹⁶ Alsanea, R. (2007) *Girls of Riyadh*. Övers. Alsanea, R. och Booth, M. London: Penguin Books, s. 12.

Rooke och Booth/Alsanea har varit bokstavliga i sina översättningar och trots att vi inte använder glycerin och citron för att bleka huden kan den svenske och engelske läsaren förstå varför kvinnan i texten använder en blandning av glycerin och citron eftersom Alsanea använt ordet *mubayyid* på arabiska och det tydligt framgår, även av en bokstavlig översättning, att det har en blekande effekt. Därför behöver man som översättare inte lägga till ytterligare förklaring. Därför har inte någon av översättningsstrategierna av Dickins et al. behövt användas.

5

Arabiska: فتلة الوجه والحلاوة¹⁷

Svenska: noppningen med tråd och hårborttagningen med sockermassa.¹⁸

Engelska: having the hair plucked from all over her face with a thread and from her body with sticky sugar-paste *halawa*.¹⁹

Trots att vi i Sverige inte använder sockermassa vid hårborttagning framgår det tydligt i källtexten att det är hårborttagning det handlar om. Rooke har inte haft behov av att transkribera eller förklara vad de arabiska orden innebär för att läsaren ska förstå det kulturspecifika i källtexten. Metoden Rooke använt följer inte någon av de översättningsmetoder föreslagna av Dickins et al. I den engelska översättningen har man valt att skriva både ”sugar-paste” och det arabiska ordet för att beskriva vad det är och samtidigt signalera att det är typiskt för arabisk kultur. Det vill säga att de har använt metoden *cultural borrowing* eftersom de transkriberat det arabiska ordet och lagt till en förklaring på engelska.

6

Arabiska: وارتدت لميس ثوباً أبيض رجالياً مع شماغ وعقال²⁰

Svenska: Lamis bar en vit *thawb* eller fotsid skjorta för män och en traditionell huvudduk med svart snodd.²¹

Engelska: Lamees wore a masculine-style flowing white *thobe* with a *shimagh* draped over her head and kept in place with a snugly fitting black *egal*.²²

---

¹⁷ Al-Sāni', R. (2006) *Banāt ar-Riyād*. Bayrūt: Dār Al-Sāqī, s. 23.

¹⁸ Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts, s. 24.

¹⁹ Alsanea, R. (2007) *Girls of Riyadh*. Övers. Alsanea, R. och Booth, M. London: Penguin Books, s. 15.

²⁰ Al-Sāni', R. (2006) *Banāt ar-Riyād*. Bayrūt: Dār Al-Sāqī, s. 23.

²¹ Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts, s. 24.

²² Alsanea, R. (2007) *Girls of Riyadh*. Övers. Alsanea, R. och Booth, M. London: Penguin Books, s. 15.

Rooke har valt att skriva både ”vit thawb” och ”fotsid skjorta för män” när han översatt det arabiska ordet *tawb*. Rooke gör alltså så som Dickins et al. föreslår att man kan göra vid *cultural borrowing*, nämligen att transkribera det arabiska ordet eftersom han förutsätter att den svenske läsaren inte känner till det arabiskt kulturspecifika ordet *tawb*. Han har även lagt till en förklaring och skrivit ”fotsid skjorta för män” och det gör det lättare för läsaren av måltexten att förstå vad en ”thawb” är. Det finns ingen direkt översättning till svenska för det arabiska ordet *šimāġ*, vilket är den, precis som Rooke översätter, ”traditionella huvudduk”, som män framför allt i de arabiska gulfländerna, bär. Booth/Alsanea har transkriberat till ”shimagh” och förklarat hur och var Lamees bar plagget. Samma gäller för *iqāl*, det finns ingen direkt översättning till svenska eller engelska och Rooke har översatt till ”svart snodd” och Booth/Alsanea har transkriberat till ”egal”. Rooke har varit inkonsekvent vid sin översättning av *tawb*, *šimāġ* och *iqāl* eftersom han transkriberat till ”thawb” och förklarat vad det innebär men inte transkriberat de andra orden utan endast skrivit vad det är för sorts plagg. På engelska har man valt att transkribera orden och mycket kort skriva deras användningsområden. Med andra ord har Rooke använt sig av *cultural borrowing* och transkriberat ord 6.1 men inte vid ord 6.2 och 6.3 eftersom han inte transkriberat dessa. Booth/Alsanea har använt sig av *cultural borrowing* vid översättning av alla tre orden eftersom de transkriberat och lagt till förklaringar för samtliga.

7

Arabiska: ²³ بالعباءات المخصصة التي تحدد معالم الجسم

Svenska: iklädd snäv abaya, som visade figuren²⁴

Engelska: wearing a tight-fitted *abaya* that shows off the features of a woman's body²⁵

Det arabiska ordet *‘abā’ah* är känt i Sverige och vi kallar det abaya. Detta är därför det ord Rooke valt att använda i sin översättning. Booth/Alsanea har gjort likadant i den engelska översättningen och använt ordet ”abaya” eftersom det används på engelska. Både Rooke och Booth/Alsanea använder sig av metoden *cultural borrowing* eftersom ordet ”abaya” inte är ett svenskt eller engelskt ord utan är transkriberat från arabiska. Både på svenska och på engelska har översättarna valt att lägga till förklaringar som gör det lättare för läsaren att förstå att en abaya är ett klädesplagg.

²³ Al-Sānī, R. (2006) *Banāt ar-Riyād*. Bayrūt: Dār Al-Sāqī, s. 85.

²⁴ Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts, s. 88.

²⁵ Alsanea, R. (2007) *Girls of Riyadh*. Övers. Alsanea, R. och Booth, M. London: Penguin Books, s. 78.

Arabiska: ²⁶ بحلاوة الزلابية ونعومة الدرابيل

Svenska: om kringlorna och kakorna²⁷

Engelska: Kuwaiti desserts – the syrupy sweetness of the *zalabya* and the smooth powdered *darabeel*²⁸

Rooke förutsätter att den svenske läsaren inte känner till dessa arabiska bakverk och har valt att översätta *ḥalāwah az-zalābiyyah wa nu ‘ūmah ad-darābīl* till ”kringlorna och kakorna”. *Ḥalāwah az-zalābiyyah* och *ad-darābīl* är olika sorters bakverk och Rooke har gjort en enligt Dickins et al. kallad *cultural transplantation* och översatt dessa arabiskt kulturspecifika ord till motsvarande kulturspecifika svenska ord. På engelska har Booth/Alsanea använt sig av *cultural borrowing* eftersom de transkriberat och förklarat att det handlar om efterrätter från Kuwait.

---

²⁶ Al-Sāni‘, R. (2006) *Banāt ar-Riyāḍ*. Bayrūt: Dār Al-Sāqī, s. 86.

²⁷ Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts, s. 89.

²⁸ Alsanea, R. (2007) *Girls of Riyadh*. Övers. Alsanea, R. och Booth, M. London: Penguin Books, s. 79.

3. Diskussion

3.1. Resultat

Totalt är tio arabiskt kulturspecifika ord analyserade. I analysen är de indelade i åtta olika ord men eftersom ord 6 består av tre kulturspecifika ord (*tawb*, *šimāġ* och *‘iqāl*) är det totalt tio. Härefter kallas de ord 6.1, 6.2 och 6.3 där *tawb* är 6.1, *šimāġ* 6.2 och *‘iqāl* 6.3.

Vid översättning av tre av dessa tio ord, nämligen 1, 6.1 och 7 har Rooke valt den metod som Dickins et al. kallas *cultural borrowing*. Vid dessa ord har han valt att lägga till förklaringar i samband med texten i sin översättning för att den svenske läsaren lättare ska förstå. Han har inte valt att presentera några förklaringar genom fotnoter. Rooke har alltså både transkriberat ord 1, 6.1 och 7 och lagt till förklaringar. Den kvinnliga dräkten *‘abā’ah* (ord 7) är känd i Sverige och vi kallar det abaya. Dickins et al. skriver att ibland blir en term eller ett ord som från början varit en *cultural borrowing* ett vedertaget uttryck i måltexten. Ett exempel på detta är det ursprungligen arabiska ordet *imām* (Dickins et al. 2002: 34) som vi nu använder i det svenska språket när vi pratar om den person som leder en bön i en moské. På samma sätt använder vi ordet abaya när vi pratar om den heltäckande svarta mantel som kvinnor i bland annat Saudiarabien bär och Rooke har därför använt detta ord när han översatt.

Vid ord 2 har Rooke lagt till en förklaring men eftersom han inte transkriberat någonting från källtexten kvalificerar det inte som *cultural borrowing*. Vid översättning av ord 3, 4 och 5 har Rooke inte använt någon av de strategier Dickins et al. föreslår trots att hans val av översättningsmetod vid ord 3 liknar *cultural borrowing* eftersom han förklarar vilka suror det handlar om men han har alltså inte transkriberat surornas namn. När han översatt ord 4 och 5 har han inte lagt till varken transkribering eller förklaring, troligen eftersom ordets betydelse varit så tydlig i sin ursprungliga kontext på arabiska. Ord 6.1 har Rooke, som sagt, valt att transkribera men han har inte använt *cultural borrowing* vid ord 6.2 eller 6.3 eftersom han inte transkriberat dem. Vid översättning av ord 8 har Rooke använt sig av den strategi som Dickins et al. kallar *cultural transplantation* och det är den enda gången han använt denna metod.

Booth/Alsanea har använt sig av *cultural borrowing* vid översättning av ord 1, 5, 6.1, 6.2, 6.3, 7, och 8, alltså sammanlagt sju av de tio här behandlade orden. De har både transkriberat och lagt till förklaringar till samtliga av dessa. Precis som Rooke har Booth/Alsanea använt ordet abaya när de översatt ord 7 eftersom det även används på engelska. Förklaringarna är tillagda i samband med ordet i texten men till ord 1 har de placerat förklaringen i en fotnot.

Ord 2 har de valt att utelämna helt och hållet ur översättningen och vid översättning av ord 3 har de utelämnat viss information. Detta går utanför de översättningsmetoder analysen behandlar. Precis som Rooke gjort vid översättning av ord 4 har de vare sig lagt till transkribering eller förklaring eftersom källtexten varit tillräckligt tydlig och inte behövt förklaras för läsaren av måltexten. Detta följer inte någon av de strategier Dickins et al. presenterar och som analysen använder. Ingen av översättarna har använt sig av att göra en ordlista vid bokens början eller slut men båda har skrivit kommentarer till sina översättningar. Alsanea skriver i sitt förord att hon anpassat språket i den engelska översättningen till västerländska läsare genom att tona ner kulturspecifika delar och lägga till mycket förklaringar. Detta kan tyckas gå emot hur Booth/Alsanea faktiskt valt att översätta *Banat ar-Riyad* eftersom de transkriberat mycket och genom att transkribera de arabiskt kulturspecifika orden tonar de vare sig ner det kulturspecifika eller anpassar texten till en västerländsk läsare, snarare tvärtom blir deras översättning mer främmande för den västerländske läsaren än vad Rookes är. De har inte förklarat varför de valt att transkribera. Rooke skriver i sitt efterord att han i sin översättning utgått ifrån den arabiska boken och hans översättning inte är ”förklarad” som den engelska versionen.

3.2. Slutsats och sammanfattning

Denna uppsats har sökt svar på följande frågor: Har Rooke och Booth/Alsanea använt sig av de strategier för översättning av kulturspecifika ord och begrepp som Dickins et al. presenterar i *Thinking Arabic Translation?* Hur skiljer sig deras val av översättningsstrategier åt?

I de flesta fall av de analyserade kulturspecifika orden Booth/Alsanea använt sig av någon av de översättningsstrategier Dickins et al. föreslår i uppsatsen men det framgår också av undersökningen att Rooke valt andra sätt när han översatt. Många olika sorters problem kan uppstå vid översättning och dessa två metoder (*cultural transplantation* och *cultural borrowing*) räcker inte för att beskriva alla sätt man kan gå tillväga på vid översättning av kulturspecifika ord. Som framgår av analys- och resultatavsnitten har både Rooke och Booth/Alsanea av de båda här undersökta teorierna mestadels använt sig av den översättningsstrategi Dickins et al. kallar *cultural borrowing* när de översatt *Banat ar-Riyad*. Rooke har använt den metoden i tre av tio fall medan Booth/Alsanea använt den i 7 av tio fall. I dessa tre har Rooke transkriberat de arabiskt kulturspecifika orden och lagt till förklaringar i samband med texten. Rooke har inte lagt till någon förklaring som fotnot. I tre av fallen (ord 3, 4 och 5) har han använt en strategi som Dickins et al. inte presenterar eftersom förklaring

inte behövt läggas till och han har valt att inte transkribera. Ord 6.1 har han transkriberat och förklarat och 6.2 och 6.3 har han endast förklarat utan att transkribera, därför är detta inte *cultural borrowing*. Han har endast använt sig av *cultural transplantation* vid översättning av ett av de tio analyserade kulturspecifika orden.

Booth/Alsanea också har främst använt sig av den strategi som kallas *cultural borrowing*, de har använt den i sju av tio fall. I fyra av dessa sju fall har de transkriberat de kulturspecifika arabiska orden och lagt till förklaringar i samband med texten och i ett av fallen har de transkriberat det arabiska ordet och lagt till en förklaring som fotnot. Det är inte helt orimligt att tänka sig att Booth/Alsanea använt mer *cultural borrowing* i den engelska översättningen än Rooke gjort i den svenska eftersom Alsanea, som författat boken på arabiska, varit med och översatt till engelska och hon tyckt att det är viktigt att ha med många av de arabiska termerna transkriberade men hon förklarar inte sin anledning till transkribering. I två av de tio fallen har de utelämnat antingen hela meningen eller viss information från källtexten, vilket inte följer någon av de metoder för översättning av kulturspecifika ord som Dickins et al. presenterar och som analysen utgår ifrån. De anger inte någon anledning eller definition när de skriver att de tonar ner det kulturspecifika i källtexten men kanske stämmer detta med deras uttalande om att de ska tona ner det som är kulturspecifikt. Ord 4 har de, precis som Rooke, valt att översätta bokstavligt och inte lagt till varken transkribering eller förklaring, vilket inte heller överensstämmer med de strategier föreslagna av Dickins et al. Ingen av översättarna har använt sig av att göra en ordlista vid bokens början eller slut men båda har skrivit kommentarer till sina översättningar. Sammanfattningsvis har Rooke använt sig av någon av de strategier Dickins et al. föreslår och som analysen behandlar i fyra av tio fall och Booth/Alsanea har använt sig av någon av dessa metoder i sju av tio fall.

3.3. Vidare forskning

Som nämnt i slutsatsen räcker inte metoderna *cultural transplantation* och *cultural borrowing* för att analysera och kartlägga alla de tillvägagångssätt man kan välja när man översätter kulturellt specifika ord. Utifrån den definition av kulturspecifika ord använd i uppsatsen är frusna uttryck som metaforer och talesätt uteslutna men även dessa tillhör den kultur inom vilken en text författas och det finns mycket att analysera när det gäller översättning av dessa typer av ord och uttryck.

4. Käll- och litteraturförteckning

4.1. Primärkällor

Alsanea, R. (2007) *Flickorna från Riyadh*. Övers. Rooke, T. Stockholm: Norstedts.

Alsanea, R. (2007) *Girls of Riyadh*. Övers. Alsanea, R. och Booth, M. London: Penguin Books.

4.2. Sekundärkällor

As-Sāni‘, R. (2006) *Banāt ar-Riyād*. Bayrūt: Dār As-Sāqī.

Allen, R. (2003) Translation Review. *Translating Arabic Literature*, 65 (1), s.1-5.

Barslund, C. (2011) The Translation of Literary Prose. I: Malmkjær, K. och Windle, K. red. (2011) *The Oxford Handbook of Translation Studies*. Oxford: Oxford University Press, s.139-152.

Dickins, J., Hervey, S. och Higgins, I. (2002) *Thinking Arabic Translation. A course in translation method: Arabic to English*. Oxon: Routledge.

Wehr, H. (1994) *A dictionary of modern written Arabic*. Cowan, J. red. 4 uppl. Ithaca, N.Y.: Spoken Language Services.